

Padomes secinājumi par *Europeana* lomu Eiropas kultūras mantojuma digitālajā pieejamībā, redzamībā un izmantošanā

(2016/C 212/06)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT, KA

1. kultūras mantojuma digitalizācija, pieejamība tiešsaistē un ilgtermiņa saglabāšana ir būtiska, lai visiem dotu piekļuvi kultūrai un zināšanām, veicinātu Eiropas kultūras mantojuma bagātību un daudzveidību un palielinot jaunu un inovatīvu produktu un pakalpojumu piedāvājumu, sniegtu ieguldījumu digitālā vienotā tirgus izveidē⁽¹⁾;
2. *Europeana*, kas izveidota 2008. gadā kā kopīgs daudzvalodu piekļuves punkts digitāliem kultūras materiāliem tiešsaistē⁽²⁾ un kopš tā laika savieno dalībvalstu kultūras mantojuma digitālās kolekcijas, ir kļuvusi par kopīgu Eiropas kultūras projektu, ar kura palīdzību piekļūt Eiropas kultūras mantojumam un demonstrēt to;
3. Padome⁽³⁾, Komisija⁽⁴⁾ un Eiropas Parlaments⁽⁵⁾ atbalstīja *Europeana* un valstu politiku tālāku attīstību digitālā kultūras mantojuma jomā;
4. digitālā mantojuma atkalizmantošana tika veicināta, iekļaujot kultūras mantojuma iestādes (ar konkrētiem nosacījumiem) Direktīvas par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu darbības jomā⁽⁶⁾ un pieņemot Direktīvu par dažiem atļautiem nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanas veidiem⁽⁷⁾;

PIEŅEM ZINĀŠANAI

5. Komisijas ieceri izvērtēt iespējas un apsvērt likumdošanas iniciatīvas, lai atvieglotu komerciāli nepieejamu darbu digitalizāciju un padarītu tos pieejamus tiešsaistē, tostarp visā ES; šī iecere ir daļa no Komisijas izsludinātās autortiesību modernizēšanas iniciatīvas⁽⁸⁾;

ŅEM VĒRĀ, KA

6. pašreizējā veidolā *Europeana* ir interneta platforma, kas nodrošina daudzvalodu piekļuvi atsevišķu kultūras mantojuma iestāžu glabātam digitālam kultūras mantojumam un tā izplatīšanu. Vienlaikus tā ir daudzpusēja platforma⁽⁹⁾, kas tiecas radīt vērtību tiešajiem lietotājiem, dalībvalstīm, kultūras mantojuma iestādēm, pētniecībai un radošai atkalizmantošanai.

Interneta platformu *Europeana* patlaban:

— vada konsorcijs, kurā *Europeana* fonds⁽¹⁰⁾ ir centrālais koordinators un galvenais ES finansējuma saņēmējs,

⁽¹⁾ Padomes secinājumi (2012. gada 10. maijs) par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu (OV C 169, 15.6.2012., 5. lpp.).

⁽²⁾ Padomes secinājumi (2008. gada 20. novembris) par Eiropas digitālo bibliotēku EUROPEANA (OV C 319, 13.12.2008., 18. lpp.).

⁽³⁾ Padomes secinājumi (2012. gada 10. maijs) par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu (OV C 169, 15.6.2012., 5. lpp.), Padomes secinājumi (2014. gada 21. maijs) par kultūras mantojumu kā stratēģisku resursu ilgtspējīgai Eiropai (OV C 183, 14.6.2014., 36. lpp.) un Padomes secinājumi par kultūras mantojuma līdzdalīgu pārvaldību (OV C 463, 23.12.2014., 1. lpp.).

⁽⁴⁾ Komisijas Ieteikums (2011. gada 27. oktobris) par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu (OV L 283, 29.10.2011., 39. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta 2010. gada 5. maija rezolūcija par "*Europeana* – nākamie soļi" (2009/2158(INI)).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/37/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko groza Direktīvu 2003/98/EK par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 175, 27.6.2013., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/28/ES (2012. gada 25. oktobris) par dažiem atļautiem nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanas veidiem (OV L 299, 27.10.2012., 5. lpp.).

⁽⁸⁾ Kā teikts Komisijas 2015. gada 9. decembra paziņojumā "Ceļā uz modernu un eiropeskāku autortiesību regulējumu" (15264/15).

⁽⁹⁾ "Daudzpusēja platforma" ir viens no dominējošajiem tīmekļa ekonomikas modeļiem. Daudzpusējas platformas rada pievienoto vērtību, veicinot divu vai vairāku atsevišķu, tomēr savstarpēji saistītu grupu mijiedarbību. Tādējādi šāda platforma ir noderīga vienai lietotāju grupai tikai tad, ja tajā iesaistās arī pārējās lietotāju grupas. (Pamatojoties uz <http://divergence.academy/business-models/what-is-a-multi-sided-platform/>.)

⁽¹⁰⁾ *Europeana* fonds ir privāts fonds, kas izveidots saskaņā ar Nīderlandes tiesību aktiem.

- atbalsta ES, izmantojot Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu ⁽¹⁾ (EISI), kā digitālu pakalpojumu infrastruktūru, ar kuras palīdzību var "piekļūt Eiropas kultūras mantojuma digitālajiem resursiem",
- atbalsta dalībvalstis, kas ar kultūras mantojuma iestāžu starpniecību dalās ar saturu, metadatiem un īpašajām zināšanām un sniedz brīvprātīgas finanšu iemaksas *Europeana* fondā,
- atbalsta *Europeana* tīklojuma asociācija, kas pulcē vienkop kultūras mantojuma, radošās un tehnoloģiju jomas profesionāļus, kuri sniedz atbalstu *Europeana* ikdienas darbībai un padomus par tās stratēģiju;

PIEKRĪT, KA

7. kultūras mantojuma iestāžu, dalībvalstu un Komisijas individuālie un apvienotie centieni ir sekmējuši progresu kultūras mantojuma digitalizācijā, tā pieejamībā tiešsaistē un (ilgtermiņa) saglabāšanā digitālā veidā ⁽²⁾;
8. Eiropas kolekcijās esošā pasaules kultūras mantojuma saglabāšana digitālā veidā ir svarīga, jo īpaši ņemot vērā kultūras mantojuma iznīcināšanu un apdraudējumu konfliktu zonās;
9. šo centienu koordinācija ar *Europeana* starpniecību padarīt kultūras mantojumu pieejamu tiešsaistē ir palīdzējusi:
  - sekmēt spēju veidošanu, radot ekspertu un kultūras mantojuma iestāžu tīklu, kas veicinātu satura un metadatu apmaiņas modeļu, standartu un sistēmu attīstību, ieviešanu un konsekventu izmantošanu,
  - kultūras mantojuma iestādēm dalīties savās kolekcijās pāri nozaru un valstu robežām, izmantojot daudzpusēju interneta platformu, kura šobrīd dod piekļuvi vairāk nekā 50 miljoniem darbu aptuveni 3 700 iestādēs,
  - sekmēt gatavu kvalitatīvu datu pieejamību atkalizmantošanai ⁽³⁾, kas uzlabo piekļuvi kultūras mantojumam atklātās platformās un sociālajos medijos un veicina tā atkalizmantošanu citās nozarēs.
10. digitālu mantojuma kolekciju sasaiste ar *Europeana* starpniecību sniedz arī ieguldījumu tādu mērķu sasniegšanā ES līmenī kā:
  - nodrošināt plašai auditorijai piekļuvi Eiropas kultūru bagātībai un daudzveidībai, kā arī pasaules kultūras mantojumam,
  - veicināt daudzšķautņainās Eiropas kultūras un vēstures pētniecību un zināšanas par to,
  - sekmēt to atkalizmantošanu jaunos un inovatīvos pārrobežu tiešsaistes pakalpojumos, tādējādi dodot ieguldījumu digitālajā vienotajā tirgū;

UZSVER, KA

11. satura atkalizmantošana, dalīšanās saturā un piekļuve tam jāīsteno, pilnībā ievērojot autortiesības un blakustiesības;

ATZĪST, KA VĒL JĀRĪSINA ŠĀDI IZAIČINĀJUMI:

12. būtu jāuzlabo daži *Europeana* interneta platformas tehniskie aspekti, piemēram, semantiska savietojamība ⁽⁴⁾, kultūras mantojuma iestādēm ļaujot elastīgi, viegli un stabili savienoties un dalīties saturā un metadatos, kā arī tos atjaunināt;

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1316/2013 (2013. gada 11. decembris), ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (OV L 348, 20.12.2013., 129. lpp.), saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 283/2014 (2014. gada 11. marts) par pamatnostādņēm Eiropas komunikāciju tīkliem telekomunikāciju infrastruktūras jomā (OV L 86, 21.3.2014., 14. lpp.).

⁽²⁾ Ir aprēķināts, ka pašlaik dalībvalstīs ir digitalizēti 10 % kultūras mantojuma (aptuveni 300 miljonu darbu), no kuriem apmēram trešdaļa ir pieejama tiešsaistē.
<http://www.enumerate.eu/fileadmin/ENUMERATE/documents/ENUMERATE-Digitisation-Survey-2014.pdf>

⁽³⁾ Atkalizmantošanai gatavi kvalitatīvi dati ir augstas izšķirtspējas attēli; mašīnlasāmi, atklāti un savstarpēji izmantojami formāti; plaši apraksti un metadati, kas ir piemēroti automatiskai meklēšanai; informācija par ģeogrāfisko atrašanās vietu un autortiesībām.

⁽⁴⁾ Semantiska savietojamība nodrošina, ka programmas var apmainīties ar informāciju, kombinēt to ar citiem informācijas resursiem un pēc tam to jēgpilni apstrādāt (Viseiropas elektroniskās pārvaldības pakalpojumu Eiropas savietojamības satvars (*European Interoperability Framework for pan-European eGovernment services*): <http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doc552.pdf?id=19529>).
Europeana gadījumā tas varētu ietvert rīku un tehnoloģiju izstrādi, lai uzlabotu kultūras iestāžu sniegto metadatu automatisku uzņemšanu un interpretāciju, piemēram, kartējot mākslinieku vārdus tā, lai mākslinieks, kas pazīstams ar vairākiem vārdiem, tiktu atpazīts kā viena un tā pati persona.

13. kā vienai no digitālā kultūras mantojuma pieejas vietām *Europeana* daudzvalodu piekļuves punktam būtu jāklūst lietotājiem ērtākam, it īpaši uzlabojot satura kvalitāti un iespējas to atrast un tālāk pilnveidojot semantisko un daudzvalodu meklēšanas funkcionalitāti atbilstoši pieejamajai labajai praksei;
14. lai labāk sasniegtu un iesaistītu tiešos lietotājus, saturs, kurā dalās ar *Europeana* starpniecību, ir jāprezentē pievilcīgā un dažādā veidā, it īpaši iesaistot kultūras mantojuma iestādes un trešās personas kā daudzējādas pieejas un izplatīšanas vietas, izmantojot, piemēram, tādas visas Eiropas kultūras projektus kā projektu par I pasaules karu (1914–1918) un par “dzelzs priekš kara” krišanu un citiem revolucionāriem notikumiem 1989. gadā;
15. *Europeana* pārvaldībai ir jāklūst iekļaujošākai, iesaistot dalībvalstu valdības un plašāku apkopotāju un kultūras mantojuma iestāžu tīklu stratēģisko prioritāšu izvirzīšanā un uz lietotāju orientētu kultūras projektu attīstīšanā, ņemot vērā pieejamo finansējumu; attiecīgā gadījumā var ņemt vērā nozīmīgu kultūras darbinieku viedokļus;
16. joprojām ir jādalās zināšanās un tās jāpilnveido, kā arī jārod kopīgi risinājumi kultūras mantojuma speciālistu tīklā, tostarp *Europeana* tīklojuma asociācijā;
17. pašreizējais publiskā finansējuma modelis (balstīts uz dotācijām) vēl nenodrošina pietiekami stablu pamatu, lai uzturētu investīcijas *Europeana* un nodrošinātu tā turpmāku kvalitāti, pieejamību un uzticamību, šādu iemeslu dēļ:
  - *Europeana* fonds tika izveidots kā organizācija bez pašas resursiem un tuvākajā nākotnē nav izredžu gūt ievērojamus ienākumus no *Europeana* sniegtajiem pakalpojumiem,
  - saskaņā ar ES dotāciju modeli vienmēr ir neattiecināmas izmaksas, kuras ir jāsedz no citiem avotiem, piemēram, ar tiešām, brīvprātīgām dalībvalstu iemaksām, kuras kopš 2014. gada samazinās un savā būtībā ir nepastāvīgas;

UN TĀDĒĻ

18. *Europeana* kultūras un digitālās inovācijas vērtība būtu jāstiprina, vēlreiz izvērtējot pamatpakalpojumu platformu saskaņā ar EISI, kurā galvenā uzmanība ir pievērsta
  - profesionālo tīklu, piemēram *Europeana* tīklojuma asociācijas atbalstam,
  - tehnoloģiskā progresa panākšanai,
  - daudzpusējas interneta platformas uzturēšanai, kurā dalītos ar metadatiem un saturu un (atkal)izmantotu tos, un
  - vispārēja daudzvalodu piekļuves punkta kultūras saturam nodrošināšanai.

Tā būtu jāstiprina arī, īstenojot kultūras un uz lietotājiem orientētus projektus, kas balstīti Eiropas infrastruktūrā un kam saskaņā ar EISI ir jāsniedz līdzfinansējums kā vispārīgam pakalpojumam, iesaistot kultūras mantojuma iestādes un citas publiskas un privātas struktūras;

AICINA EUROPEANA OPERATORU:

19. spert būtiskus soļus, lai risinātu šajos secinājumos apzinātos izaicinājumus;
20. meklēt risinājumu vēl neatrisinātiem jautājumiem esošajās partnerorganizācijās vai potenciālo partnerorganizāciju jautājumiem, jo īpaši valstīs un teritorijās, kur projekts vēl nav pietiekami atpazīstams;
21. izpētīt sadarbības iespējas ar saistītām Eiropas iniciatīvām, tostarp pētniecības jomā;
22. cieši iesaistīt dalībvalstis politikas veidošanā un lēmumu pieņemšanā. Saistībā ar *Europeana* fondu to varētu organizēt, jo īpaši piedaloties valdē tām dalībvalstīm, kuras ir ES Padomes pašreizējā, iepriekšējā un nākamā prezidentvalsts;
23. uzturēt sistemātiskākus kontaktus ar dalībvalstīm; uzlabot valstu un iestāžu specifisku lietotāju statistiku un nodrošināt pastāvīgu pieeju tai, un uzlabot pārskatbildību par projekta rezultātiem un izdevumiem;
24. turpināt izpētīt iespējas pašiem gūt ienākumus;

AICINA KOMISIJU:

25. līdz 2017. gada oktobrim iesniegt Padomei neatkarīgu *Europeana* izvērtējumu un sniegt skaidru ievirzi *Europeana* attīstībai vidējā termiņā un ilgtermiņā, novērtējot ES līmeņa alternatīvas turpmākam *Europeana* tvērumam, ilgspējīgam finansējumam un pārvaldībai, tostarp iespēju pārveidot *Europeana* par Eiropas līmeņa juridisku personu vai tajā iekļaut, vienlaikus ņemot vērā *Europeana* divējādo raksturu – gan kā kultūras, gan digitālās inovācijas projektu;
26. līdz 2017. gada oktobrim *Europeana* DPI finansējuma metodi EISI ietvaros pārorientēt uz iepirkuma un dotāciju apvienojumu. Saskaņā ar šo modeli ES iepirkums pilnībā segs pamatpakalpojumu platformu, lai nodrošinātu stabilitāti un sadarbību, savukārt ES dotācijas (līdz 75 % no attiecināmajām izmaksām) būs pieejamas saistītiem projektiem, kuri vērsti uz lietotāju (piemēram, vispārīgiem pakalpojumiem EISI ietvaros) un kurus dalībvalstis var līdzfinansēt uz brīvprātības pamata tieši un/vai piedaloties valsts organizācijās;
27. paredzēt nosacījumus iepirkuma procedūrā pamatpakalpojumu platformai, uzliekot operatoram par pienākumu nodrošināt kultūras un digitālās inovācijas publiskas infrastruktūras un kopienas raksturu, jo īpaši:
  - radot iespējas dalībvalstu un kultūras mantojuma iestāžu nepārtrauktai iesaistei *Europeana* pamatpakalpojumu platformas attīstībā,
  - respektējot valstu kultūras iestādes kā metadatu un satura tiesību turētājus;
28. nodrošināt, ka *Europeana* vispārīgie pakalpojumi, kas saņem dotācijas, tiek izvērsti un savienoti ar pamatpakalpojumu platformu;
29. līdz 2016. gada decembrim:
  - atjaunot un pārskatīt dalībvalstu ekspertu grupas jautājumos par pārveidošanu ciparu formātā un saglabāšanu ciparu formātā (DVEG) pilnvaras līdz 2020. gadam,
  - stiprināt tās funkciju pārskatīt un apspriest digitālā kultūras mantojuma politiku, kā arī sniegt norādes par *Europeana* gada darba programmām,
  - cieši iesaistīt DVEG vispārīgo mērķu, darbību prioritāšu noteikšanā un paredzētā finansējuma apjoma noteikšanā, kādu ierosināt *Europeana* pamatpakalpojumu platformai un vispārīgajiem pakalpojumiem EISI gada darba programmās, kurus iesniedz EISI komitejai atzinuma saņemšanai;

AICINA DALĪBVALSTIS SASKAŅĀ AR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPU:

30. turpināt sekmēt kultūras mantojuma kolekciju digitalizāciju, kā arī cik iespējams plašu piekļuvi digitālajam kultūras mantojumam un tā atkalizmantošanu;
31. ieviest vai uzturēt stratēģijas un darbības mehānismus, piemēram, valsts līmeņa un reģionālo apkopotāju darbību, un rosināt augstas kvalitātes kultūras mantojuma satura un metadatu no valstu un reģionālām kolekcijām pieejamību tiešsaistē;
32. mudināt kultūras mantojuma iestādes pievienoties *Europeana* un to atbalstīt, veicot satura un metadatu apmaiņu, piedaloties *Europeana* tīklojuma asociācijā un īstenojot sekmēšanas un izplatīšanas pasākumus, izmantojot no ES dotācijām finansētus projektus;
33. iesaistīties DVEG kā forumā, kurā apspriež digitālā kultūras mantojuma politiku, kā arī *Europeana* stratēģiju un finansējumu, un censties nodrošināt koordināciju starp delegātiem DVEG, EISI komitejā un Padomes darba sagatavošanas struktūrā kultūras jomā;
34. apsvērt *Europeana* pasākumu atbalstīšanu, veicot brīvprātīgas finanšu iemaksas *Europeana* fondā, paturot prātā to, ka šādas iemaksas ir nepieciešamas, līdz tiks ieviesta jaunā uz iepirkumu balstītā shēma, un pēc tam apsvērt *Europeana* projektu, kurus finansē no ES dotācijām, brīvprātīgu līdzfinansēšanu;

AICINA EUROPEANA OPERATORU, KOMISIJU UN DALĪBVALSTIS:

35. sekmēt *Europeana* kā sabiedrības interesēm kalpojoša Eiropas kultūras projekta un profesionāla tīkla vērtību starp visām ieinteresētajām personām, iesaistot arī pētniecības un inovācijas, izglītības, tūrisma un radošās nozares.
-